

PROGRAMA
PENTRU DISCIPLINA LIMBA ŞI LITERATURA
ROMÂNĂ

EVALUAREA NAŢIONALĂ
PENTRU ELEVII CLASEI A VIII –A

2011

PROGRAMA PENTRU DISCIPLINA LIMBA ȘI LITERATURA RROMANI MATERNĂ

I. NOTĂ DE PREZENTARE

Actualele programe școlare au fost elaborate din perspectiva trecerii de la modelul de proiectare curriculară centrat pe obiective – elaborat și implementat în sistemul românesc de învățământ la mijlocul anilor '90 – la modelul centrat pe competențe. Adoptarea noului model de proiectare curriculară este determinată, pe de o parte, de nevoia de a se realiza actualizarea formatului și unitatea concepției programelor școlare la nivelul ciclurilor de învățământ primar, gimnazial și liceal și, pe de altă parte, acest demers asigură racordarea la dezvoltările curriculare actuale, centrate pe rezultate explicite și evaluabile ale învățării.

Studiul *Limbii și literaturii rromani* la **clasele gimnaziale** se continuă cu achiziții progresive din partea elevilor privind lexicul modern al limbii rromani, dar și cu activități ce țin de conștientizarea, cunoașterea și însușirea diferențelor lexicale și fonetice dintre un dialect sau altul (ursăresc, căldărăresc, carpatic și spoitoresc), cu raportare continuă la limba rromani comună și la grafia oficială a acesteia. Aprofundarea cunoștințelor ce țin de spiritualitatea rromă, cunoașterea zestrei folclorice literare reprezentative, de scrierile literare culte adecvate vârstei elevilor constituie, totodată, deziderate esențiale ale studierii *Limbii și literaturii rromani* la nivelul ciclului **gimnazial**.

Studiul *Limbii și literaturii rromani* în învățământul gimnazial își propune formarea unei personalități cu o cultură comunicatională și literară de bază, capabilă să comunice cu semenii, să înțeleagă lumea, să-și utilizeze în mod eficient și creativ capacitățile, să fie sensibil la frumosul creat de natură și la cel creat de om.

Pornind de la importanța competențelor pentru viața activă într-o societate, a cunoașterii specifice secolului XXI, prezentul document prezintă programele școlare de *Limba și literatura rromani* pentru clasele a V-a - a VIII-a, pe baza modelului de proiectare curriculară centrat pe competențe, care vizează înzestrarea elevului cu un ansamblu structurat de competențe de tip funcțional.

Programele școlare de *Limba și literatura rromani* din învățământul gimnazial propun un model comunicativ-funcțional, la nivelul studierii *Limbii și literaturii rromani*. Acest model presupune dezvoltarea progresivă a competențelor de receptare și exprimare orală, respectiv de receptare a mesajului scris și exprimare scrisă.

Competențele sunt definite ca ansambluri de cunoștințe, deprinderi și atitudini care urmează să fie formate până la finele școlarității obligatorii, de care are nevoie fiecare tânăr pentru împlinirea și dezvoltarea personală, pentru cetățenia activă, pentru incluziune socială și pentru angajare pe piața muncii. Structurarea acestor competențe-cheie se realizează la intersecția mai multor paradigme educaționale și vizează atât unele domenii „academice”, cât și aspecte inter- și transdisciplinare, metacognitive, realizabile prin efortul mai multor arii curriculare.

Opțiunea pentru un curriculum centrat pe competențe, atitudini și valori are în vedere accentuarea dimensiunii acționale în formarea personalității elevului și focalizarea pe achizițiile finale ale învățării.

Contribuția disciplinei *Limbii și literaturii rromani* la formarea și dezvoltarea competențelor cheie europene este nuanțată și diversificată, incluzând atât contribuția directă, prin susținerea formării și dezvoltării anumitor competențe-cheie, cât și contribuția indirectă/ sensibilizarea cu privire la alte competențe-cheie. Disciplina *Limba și literatura rromani* contribuie la formarea progresivă a competențelor-cheie pentru educația pe parcursul întregii vieți.

II. COMPETENȚE SPECIFICE ȘI CONȚINUTURI

1. Receptarea mesajului oral

	Competențe specifice	Conținuturi
1.1	identificarea componentelor logice ale unui mesaj audiat, rostit cu viteză normală	- înțelegerea textului integral sau fragmentar, studiat sau la prima vedere; Comentarea unor secvențe din operele studiate; - mijloace de comunicare în societatea modernă.
1.2	deducerea atitudinii vorbitorului în cadrul mesajului audiat	- organizarea formală a mesajului dialogat: elemente verbale și nonverbale, regulile dialogului.
1.3	recunoașterea punctelor de vedere/ pozițiile exprimate de vorbitori într-un text audiat	- practicarea rațională a limbii: tipuri de comunicare; - comunicarea orală.

2. Exprimarea orală

	Competențe specifice	Conținuturi
2.1	explicarea activității, a întâmplărilor și a evenimentelor din universul imediat	- adolescentul despre sine
2.2	adaptarea formei mesajului la intenția de comunicare	- acte de vorbire
2.3	exprimarea în mod clar și argumentat a unui punct de vedere pe teme familiare	- școala: clasa, activități în cadrul școlii, relația elev-profesor

3. Receptarea mesajului scris

	Competențe specifice	Conținuturi
3.1	recunoașterea legăturii logice între secvențele unui text citit	- exerciții de formulare de întrebări și răspunsuri;
3.2	identificarea relațiilor dintre diferitele elemente constitutive ale propoziției și ale frazei	- noțiuni de sintaxă; discursul; - substantivul, verbul, pronumele, adjectivul, numeralul, adverbul, conjuncția, interjecția, prepoziția; - sintaxa în propoziție și în frază.
3.3	extragerea informațiilor relevante din diferite surse pentru o anumită cerință	- desprinderea informațiilor relevante dintr-un text
3.4	identificarea concluziei într-un text argumentativ	- exerciții de reperare și de analiză argumentativă a structurii unei relatări.

4. Exprimarea scrisă

	Competențe specifice	Conținuturi
4.1	exprimarea în scris a opiniilor asupra unor teme din universul apropiat	- oameni și locuri:
4.2	realizarea de redactări variate pe diverse teme de interes	- Lexicul - Cuvintele moștenite și cuvintele împrumutate - Limba literară, limba populară, limba vorbită, limba scrisă.

	Competențe specifice	Conținuturi
4.3	redactarea unui text funcțional mai amplu (cerere, raport) după un model oferit în formulă	- completare de text lacunar; - dezvoltarea unui plan de activitate;
4.4	construirea planului unei compuneri	- activitate de redactare pornind de la un model, imagine;
4.5	verificarea validității planului compunerii redactat prin alcătuirea compunerii respective	- exerciții de analiză a compunerilor.

5. Reprezentări culturale și a interesului pentru studiul limbii rromani și al tradiției rrome

	Competențe specifice	Conținuturi
5.1	manifestarea de interes pentru descoperirea unor realizări în domeniul artei	- vizionări de casete video;
5.2	raportarea la elementele de cultură și civilizație descoperite prin studiul limbii rromani, sesizând asemănări și deosebiri între civilizația tradițională și cea actuală	- stabilirea de corelații, rezolvarea punctelor comune și/ sau a diferențelor, discuții în grup.